

KANSALLISARKISTO

1.10.2019

KA/20486/00.01.00/2019

**TOIMINNAN JA TALOUDEN SUUNNITELMA
2021–2024**

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	1
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS	1
3	KANSALLISARKISTON KESKEISET TAVOITTEET	3
4	TOIMINNAN LINJAUKSET	5
	TOIMINNAN PAINOPISTE	5
	Massadigitointi	5
	Hajautettu takautuva ja maksullinen digitointi	6
	AINEISTON VASTAANOTTO	6
	AINEISTON HALLINTA	7
	AINEISTON KÄYTTÖÖN SAATTAMINEN	8
	SISÄISET PALVELUT	10
	Strateginen suunnittelu ja johtaminen.....	10
	Henkilöstö	10
	Viestintä	11
	Työskentelyn tekninen tuki.....	11
	Toimitilat.....	12
	Turvallisuus	13
	Talouspalvelut.....	13
	Voimavarat.....	14
5	TALOUSSUUNNITELMA.....	17
	LIITTEET.....	20

1 JOHDANTO

Kansallisarkiston toiminnan ja talouden suunnitelman tarkoituksena on tukea toiminnan tuloksellisuutta ja johtamista sekä muodostaa pohja vuotuisten tulostavoitteiden asettamiselle ja talousarvion laatimiselle. Suunnitelma perustuu Kansallisarkiston strategiaan. Siinä on huomioitu pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelma, opetus- ja kulttuuriministeriön strategia sekä opetus- ja kulttuuriministeriön Kansallisarkistolle antama ohjaus.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS

Pääministeri Rinteen hallitusohjelman mukaan julkisten palveluiden tulee olla digitaalisesti kansalaisten ja yritysten saatavilla vuoteen 2023 mennessä. Digitaalisesti tuotetun tiedon säilyvyys ja luotettavuus tulee varmistaa. Hallitusohjelma on linjassa Euroopan unionin komission keväällä 2018 julkaisema yhteistä eurooppalaista data-alueetta koskevan tiedonannon kanssa. Tiedonanto pyrkii vahvistamaan EU:n kilpailukykyä ja innovatiivisuutta avaamalla julkista ja yksityistä dataa avoimeen käyttöön. Se pyrkii myös lisäämään tiedonhallinnan yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Julkisten ja kaupallisten palvelujen tulee olla helposti saatavilla verkosta, käyttäjälähtöisesti yhden luukun periaatteen mukaisesti. Kansalaisilta ja yrityksiltä samaa tietoa kysytään vain kerran. Hallinnon toiminnassaan tuottamien sähköisten tietojen tulisi olla keskitetysti ja yhtenäisten periaatteiden mukaisesti käytettävissä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, tieteelliseen tutkimukseen ja kansalaisten tietotarpeisiin.

Valtioneuvosto antoi vuonna 2017 periaatepäätöksen, jonka mukaan Kansallisarkisto ottaa viranomaisten asiakirja-aineistoja vastaan lähtökohtaisesti vain sähköisessä muodossa. Periaatepäätöksen tavoitteena oli myös valtion viranomaisten hallussa olevan asiakirja-aineiston digitointi vuoteen 2030 mennessä. Periaatepäätös ei ole enää voimassa, mutta sen tavoitteet ovat edelleen ajankohtaisia. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja valtiovarainministeriö pyrkivät laatimaan arkistoinnin kokonaisarkkitehtuuriin perustuvan toimeenpanosuunnitelman, johon massadigitointi ja sähköisen arkistoinnin kehittäminen voidaan kiinnittää. Tavoitteena on välttää arkistotilojen lisärentämistä ja siitä aiheutuvia vuokrakustannuksia panostamalla digitaaliseen tiedonhallintaan ja sähköiseen säilytykseen.

Julkishallinnon ja tutkimuksen digitalisoituminen muuttaa Kansallisarkiston tehtävien toteuttamistapaa. Sähköiset arkistointi- ja käyttöpalvelut mahdollistavat uudenlaisten palvelujen tuottamisen

viranomaisille, tutkijoille ja kansalaisille. Digitalisaatio edellyttää olemassa olevien käytänteiden laajaa päivittämistä. Digitaaliset aineistot vahvistavat tekoälyyn ja semanttisiin järjestelmiin perustuvien menetelmien käyttöä tutkimuksessa. Aineistojen koneluvun edistäminen mullistaa tavan hakea tietoa suurista tietomassoista. Kansallisarkisto osallistuu kansainvälisiin hankkeisiin kehittääkseen osaamistaan ja edistääkseen palveluidensa ja toimintojensa kansainvälistä yhteentoimivuutta.

Valtioneuvosto jatkaa tietopolitiikan edistämistä korostamalla julkisen tiedon avoimuutta. Kansallisarkistolla on digitalisoituvassa maailmassa mahdollisuus vahvistaa vaikuttavuuttaan merkittävästi. Kansallisarkisto vastaa Suomen valtiollisen ja yhteiskunnallisen historian tallentamisesta. Tämän tiedon saattaminen sähköisessä muodossa tutkimuksen käyttöön ja kaikkien ulottuville vaikuttaa yhteiskunnan toiminnan perusteisiin: luottamukseen, osallisuuteen, demokratiaan, yhdenvertaisuuteen, jatkuvaan oppimiseen sekä hyvinvointia tukevien palveluiden kehittämiseen. Teknologian ja digitaalisten palvelujen yleinen kehittyminen asettaa viranomaisille palveluhaasteen. Kansalaisten odotukset palveluiden suhteen ovat suuret.

Tekoälyä voidaan Kansallisarkiston toiminnassa hyödyntää monin tavoin. Tekoälyn avulla voidaan esimerkiksi luoda aineistoille automaattisesti metatietoja, lukea käsinkirjoitettuja tekstejä ja tuottaa asiakaspalveluja. Pidemmällä aikavälillä nämä muutokset lisäävät toiminnan tuottavuutta. Näiden näkymien toteutuminen edellyttää kuitenkin Kansallisarkiston toiminnan ja resurssien määrätietoista kehittämistä.

Tiedonhallintalain voimaantulo vuoden 2020 alussa vaikuttaa Kansallisarkiston nykyiseen asemaan asiakirjatiedon elinkaaren tärkeimpänä ohjaajana. Ohjaustehtävän jakaantuminen eri toimijoille voi Kansallisarkiston käsityksen mukaan heikentää julkishallinnon tiedonhallinnan yhtenäisyyttä ja tiedon käytettävyyttä yli viranomaisrajojen. Lain todelliset vaikutukset julkishallinnon tiedonhallintaan selviävät kuitenkin vasta tiedonhallintalaissa säädettyjen siirtymäkausien päätyttyä.

Arkistolain uudistaminen käynnistyy todennäköisesti vuonna 2020. Uudistamistyön yhteydessä tulee selkeyttää Kansallisarkiston ohjausvastuita, määrittää SAPA-palvelun asema julkishallinnon palvelukokonaisuudessa ja AHAAn rooli kansallisena metatietopalveluna sekä laatia yleisen edun mukaisena arkistona toimimisen kriteerit. Lain valmistelussa otetaan huomioon Ruotsin ja Norjan ar-

kistolakien uudistamisessa linjatut periaatteet ja tehtävämääritykset sekä EU:n jäsenmaidensa tavoitteeksi asettamien tiedonhallinnan ja arkistoinnin yhteisten eurooppalaisten käytäntöjen toteuttaminen Suomessa.

3 KANSALLISARKISTON KESKEISET TAVOITTEET

Kansallisarkiston strategiaa uudistetaan. Uusi strategia julkaistaan alkuvuodesta 2020. Vuoteen 2020 ulottuva strategia on saatavilla osoitteessa www.arkisto.fi/strategia2020.

Kansallisarkisto huolehtii yhdessä valtioneuvoston ja viranomaisten kanssa siitä, että Suomen asiakirjallinen kulttuuriperintö tallennetaan digitaalisesti ja saatetaan yhä laajemmin ja monipuolisemmin käyttöön. Aineistojen parantuva hyödynnettävyys tukee tutkimusta, innovaatioita, jatkuvaa oppimista ja sivistystä. Se lisää yhdenvertaisuutta ja osallisuutta, luo edellytyksiä merkitykselliselle elämälle sekä tukee näin luottamusta yhteiskunnallisiin instituutioihin ja vahvasta demokratiaa. Kulttuurihistoriallisesti vanhin ja arvokkain asiakirjallinen kulttuuriperintö säilytetään myös alkupe-
räisessä analogisessa muodossa. Uudempien aineistojen osalta varmistetaan, että niistä säilytetään riittävä määrä siten, että se tarjoaa edustavan kokonaiskuvan tiedonhallinnan ja arkistoinnin käytännöistä Suomessa eri aikakausina.

Kansallisarkiston strateginen painopiste on digitaalisten palveluiden kehittämisessä: massadigitoinnin ja takautuvan digitoinnin edistämässä, aineistojen monipuolista käyttöä edistävien palveluiden kehittämisessä sekä näitä tavoitteita tukevassa osaamisen uudistamisessa. Kansallisarkisto tukee avointa tutkimusta ja keskustelua Suomen historian kipeistäkin kysymyksistä. Arkistoitavien aineistojen yhteiskunnallisen edustavuuden varmistaminen on tärkeä osa Kansallisarkiston tehtävästä. Sitä tuetaan selkeyttämällä tehtäväjakoja Kansallisarkiston ja Kansallisarkiston kanavoimaa valtionapua saavien arkistojen kesken.

Viranomaisaineistojen massadigitointiin nivoutuu suuri määrä muuta kehittämistyötä, minkä avulla digitoinnin ja tarpeettoman analogisen aineiston hävittämisen hyödyt toteutuvat. Näitä massadigitointiin liittyviä tehtäviä ovat muun muassa sähköisen säilyttämisen ja arkistoinnin palvelun (SAPA) toteuttaminen, sisällöntunnistamisen kehittäminen ja metatietojen tuottamisen automatisointi. Myös Kansallisarkiston aineistonhallintajärjestelmätyö sekä Kansallisarkistossa jo olevien aineistojen takautuva digitointi, ovat keskeisiä toiminnan ja palveluiden digitalisoimista tuke-

via toimia. Kuntien ja mahdollisesti perustettavan maakunta- tai aluehallinnon aineistojen sähköinen arkistointi sekä olemassa olevien analogisten aineistojen digitointi ja niiden käyttökäytännöt tulevat ratkaistavaksi. Kansallisarkisto pyrkii suunnittelukaudella vahvistamaan omien substanssi-järjestelmiensä sovelluskehityksen ja ylläpidon vaatimia voimavaroja.

Syksyllä 2019 Kansallisarkistossa työskentelee 50 henkilöä, jotka ovat täyttäneet 60 vuotta. Se on lähes kolmannes laitoksen vakituisesta henkilöstöstä. Eläköityminen on riski osaamisen jatkuvuudelle, mutta mahdollistaa toisaalta osaamisen uudistamisen. Tulevat rekrytoinnit kohdennetaan painotetusti strategian ydintavoitteiden toteuttamista tukeviin asiantuntijatehtäviin. Henkilöstön kokonaismäärä vähenee edelleen, lukuun ottamatta massadigitointiin kohdistettavia lisäresursseja (ks. liite 1 *kuvaajat*) sekä erityisrahoituksella tai kilpailulla rahoituksella toteutettavia määräaikaista tutkimus- ja kehittämishankkeita. Niukkojen resurssien tilanteessa tulee ratkaistavaksi, mitä palveluita supistetaan tai mistä luovutaan, sekä miten henkilöstöä kohdennetaan toiminnan tuottavuutta parantaviin digitaalisiin palveluihin.

Digitalisaatiosta johtuviin uusiin osaamistarpeisiin vastaaminen edellyttää merkittävää ja jatkuvaa panostusta henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Kansallisarkisto on vuodesta 2017 toiminut yhtenä virastona, jonka kaikissa toimipaikoissa hoidetaan valtakunnallisia tehtäviä. Yhteisen toimintakulttuurin ja identiteetin luominen edellyttää edelleen organisaation toimintatapojen ja etätyökentelyedellytysten kehittämistä. Johtamisessa korostetaan arvostusta ja avoimuutta sekä yhdessä tekemistä ja verkottunutta toimintatapaa.

Kansallisarkiston fyysisen ja digitaalisen turvallisuuden sekä turvallisuuskulttuurin kehittäminen ovat suunnittelukaudella toiminnan keskiössä. Kansallisarkiston tunnettuutta kehitetään suhteessa sen voimavaroihin ja palvelukykyyn. Kumppanuuksien ja ulkopuolisen rahoituksen osuutta pyritään lisäämään.

Nelivuotiskauden tavoitteena on Kansallisarkiston toimintaresurssien pysyvä nostaminen toiminnan laajuuden ja sisällön edellyttämälle tasolle sekä hankerahoitusriippuvuuden vähentäminen pitkällä aikavälillä. Tämä tarkoittaa muun muassa Kansallisarkiston liiketoiminnan kehittämistä.

4 TOIMINNAN LINJAUKSET

Toiminnan painopiste

Massadigitointi

Kansallisarkisto jatkaa massadigitointia siihen osoitetun määrärahan mahdollistamassa laajuudessa. Vuoden 2020 aikana selvitetään massadigitoinnin ympäristön pystyttämistä Kansallisarkiston keskusarkistoon, jossa toiminta tavoitteen mukaan käynnistyy vuoden 2021 alussa. Tämä edellyttää sitä, että vähintään valtiontalouden kehyksiin vuoteen 2023 saakka varattu rahoitus on käytettävissä. Toistaiseksi on auki, noudatetaanko massadigitoinnissa aiemman valtioneuvoston periaatepäätöksen linjaamaa aikataulua vai eteneekö toiminta hitaammalla aikataululla. Kriittiseksi tavoitteeksi toiminnalle on asetettu merkittäviä ja pitkäkestoisia kustannuksia aiheuttavan lisärakentamisen välttäminen. Jos rakentaminen digitoinnin liian hitaan etenemisen vuoksi kuitenkin osoittautuu väistämättömäksi, tulisi sitä koskeva päätös Kansallisarkiston aikaisempien kokemusten perusteella tehdä vähintään viisi vuotta ennen tilojen arvioitua täyttymistä.

Valtionhallinnon aineistojen massadigitointi toteutetaan tiekartan mukaisessa järjestyksessä. Massadigitoitavaa aineistoa on 135 hyllykilometriä. Massadigitointiin sopimatonta erikoisaineistoa on noin 26 hyllykilometriä. Se siirretään Kansallisarkistoon analogisessa muodossa sitä tarkoitusta varten laaditun tiekartan mukaisessa järjestyksessä ja aikataulussa. Erikoisdigitointia edellyttäviä aineistoja on monien eri ministeriöiden alaisuudessa toimivien viranomaisten ja laitosten hallussa. Kansallisarkisto kannattaa kansallisesti keskeisten erityisaineistojen keskitettyä digitointia. Erityisaineistojen digitointi pyritään keskittämään Jyväskylään, missä Maanmittauslaitoksen tilat ja laitteistot tarjoaisivat hyvän lähtötason toiminnan käynnistämiseksi. Kansallisarkiston Jyväskylän toimipaikka on rakennettu kiinteästi Maanmittauslaitoksen toimipaikan yhteyteen.

Kunnat huolehtivat itse aineistojensa mahdollisesta digitoinnista. Aineistojen hävittämiseen tärkeä digitointi toteutetaan Kansallisarkiston vaatimusten mukaisesti. Todennäköistä on, että myös perustettavat maakunnat vastaavat aineistojensa digitoinnista itse. Kansallisarkisto voi tarjota maksullisia digitointipalveluita kunnille ja muille viranomaisille.

Hajautettu takautuva ja maksullinen digitointi

Kansallisarkisto kehittää omaa tulonhankkimiskykyään ja edistää samalla viranomaisten aineistojen digitointia sekä omaa takautuvaa ja asiakaslähtöistä digitointiaan. Kansallisarkisto käynnistää suunnittelukauden alussa digitaalisen palvelutuotannon toteuttamisen hajautetussa toimintaympäristössä niin, että maksullista digitointia, takautuvaa digitointia sekä asiakas- ja kumppanuusdigitointia voidaan toteuttaa Helsingin toimipaikan lisäksi myös Kansallisarkiston muissa toimipaikoissa. Tavoitteena on taloudellisesti kestäväällä tavalla lisätä digitaalisesti saatavilla olevaa aineistoa, reagoida aiempaa nopeammin erilaisiin asiakas- ja kumppanuustarpeisiin, tukea toimipaikkarippumattomia prosesseja sekä tehostaa voimavarojen käyttöä toimintatapoja kehittämällä sekä tehtäviä uudelleen kohdentamalla. Työssä hyödynnetään massadigitoinnissa opittuja toimintatapoja. Digitoinnilla voidaan myös turvata aineistoja kulumiselta sekä suojella niitä varkauksilta ja muulta häviämiseltä.

Mikrofilmisalien ja muiden asiakaskäytöstä vapautuvien tilojen käyttöä tehostetaan ottamalla niitä soveltuvin osin digitoinnin tuotantokäyttöön. Vapaana olevaa säilytystilaa voidaan vuokrata määräjäksi kunnille ja muille viranomaisille sekä toteuttaa niiden aineistojen digitointia maksullisena palvelutoimintana. Maksullisista palvelutoimintaa voidaan toteuttaa harkinnan mukaan myös muille kuin viranomaisille. Mahdollisuuksia digitoinnin erikoistumiseen muiden toimipaikkojen osalta selvitetään strategiatyön osana.

Aineiston vastaanotto

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa sähköisen arkiston (SAPA) suunnittelusta ja toteuttamisesta. Kansallisarkisto osallistuu SAPA-palvelun suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tavoitteena on, että SAPAn ensimmäinen vaihe valmistuu viimeistään keväällä 2020, ja että se mahdollistaa digitoidun aineiston vastaanoton, säilyttämisen ja käyttöön antamisen. Syntysähköisen aineiston tarvitsemat toiminnallisuudet toteutetaan SAPAan toisessa vaiheessa. Se valmistuu tämänhetkisen tiedon mukaan vuonna 2022. Arkistolain muutoksen mahdollistama analogisten aineistojen hävittäminen digitoinnin jälkeen voidaan käynnistää sitten, kun sähköinen aineisto on sähköisesti arkistoitu ja käytettävissä. Digitaaliarkistosta voidaan luopua, kun SAPA:n ensimmäinen vaihe on otettu käyttöön.

Massadigitoinnin tiekartan 1. ryhmän aineistojen (noin 9 000 hm) vastaanottoa maksulliseen säilytykseen ja tietopalvelun piiriin keskusarkistossa priorisoidaan. Kansallisarkistoon analogisessa

muodossa vastaanotettava viranomaisaineisto muodostuu massadigitoitavasta, mutta myös analogisessa muodossa säilytettävästä aineistosta, massadigitointiin sopimattomasta aineistosta sekä tiekarttaselvityksen ulkopuolelle jääneestä aineistosta. Massadigitoinnin ulkopuolelle jäävän aineiston vastaanottoa jatketaan massadigitoinnin tuotannon käynnistyttyä.

Viranomaiset tuottavat siirrettävien aineistojen luettelointi- ja kuvailutiedot AHAA:n viranomaiskäyttöliittymällä, joka otetaan käyttöön TTS-kauden alussa. Siirtovelvollisille valtion viranomaisille tarjotaan maksullisena palvelutoimintana aineiston siirtokuntoon saattamiseen liittyviä palveluita. Massadigitointiin sisältymättömien aineistojen osalta tarjotaan myös digitaaliseen muotoon saattamiseen liittyviä palveluja.

Kansallisarkiston säilytystilojen käyttö perustuu suunnitelmalliseen ja tehokkaaseen aineistojen sijoittamiseen, jossa erilaiset asiakastarpeet sekä toiminnalliset, logistiset ja tietoturvaan liittyvät näkökohdat on sovitettu yhteen. Aineiston sijoittamista ohjaa sijoituspolitiikka, joka määrittää sijoitussuunnittelussa noudatettavat periaatteet ja kriteerit. Massadigitoinnin tiekartan aineistojen ohella yksinomaan analogisessa muodossa säilytettävän vähemmän käytetyn aineiston säilyttäminen keskittyy keskusarkistoon Mikkelissä.

Kansallisarkisto on käynnistänyt digitaalisten yksityisten arkistoaineistojen vastaanoton pilotoinnin vuonna 2019. Digitaalisen yksityisen arkistoaineiston vastaanotto ja käyttö pyritään laajentamaan suunnittelukaudella arkistosektorin yhteiseksi palveluksi, jolloin voidaan huomioida yksityisiä arkistoaineistoja tuottavan toiminnan moninainen luonne viranomaistyyppisestä järjestötoiminnasta yksityisen kansalaisen toimintaan sosiaalisen median verkostoissa. Tämä edellyttää rahoituksen järjestymistä. Toteutus perustuu Kansallisarkiston käyttämiin tietojärjestelmiin ja palveluihin. Yksityisarkistoasiain neuvottelukunnan rooli palvelun merkityksen ja rahoitustarpeen korostamisessa on keskeinen.

Aineiston hallinta

Kansallisarkisto kehittää maksullista, liiketoimintana tapahtuvaa viranomaisten asiakirjojen digitointi. Toiminnan tuotoilla kehitetään Kansallisarkiston muuta asiakaslähtöistä takautuvaa digitointia yllä kohdassa Hajautettu takautuva ja maksullinen digitointi –kuvatusti.

Takautuvassa metatietotyössä painopiste on AHAA-järjestelmään konvertoidun metatiedon laadun varmistamisen edellyttämässä jälkimigraatiotyössä. Jälkimigraatiotyön kokonaisresurssiarvio on 24 henkilötyövuotta.

Suunnittelukauden tavoitteena on konservointiresurssien lisääminen. Riittävien konservointiresurssien puuttuessa konservointitoiminta keskittyy yksinomaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaimpien aineistojen konservointiin ja säilyvyyden varmistamiseen. Itsetuhoutuvien eli materiaalin ominaisuuksien perusteella suhteellisen nopeasti lukukelvottomiksi vaurioituvien aineistojen (esim. AV-aineistot, tietyt piirustuskopiomateriaalit ja osa rautagallusmustepitoisista asiakirjoista) tunnistamista ja digitointia edistetään. Konservointiresurssit keskitetään toiminnallisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Aineistojen hallinnan henkilöresursseja käytetään myös käsin- ja konekirjoitetun sisällön automaattisen tunnistamisen edellyttämässä opetusaineistojen valmistelussa sekä digitoinnin esivalmistelussa. Nämä tehtävät lisääntyvät voimakkaasti digitointimäärien kasvaessa ja tekstintunnistustyön laajentuessa.

Aineistohallintajärjestelmän käyttöönottoa kaikissa toimipaikoissa jatketaan voimavarojen puitteissa.

Aineiston käyttöön saattaminen

Asiakaspalvelussa ohjataan asiakkaita digitaalisten asiakirjojen ja sähköisten palveluiden itsepalvelukäyttöön. Suunnittelukauden alussa näyttörajoitetut metatiedot sekä käyttörajoitettu digitaalinen aineisto on saatettu asiakkaiden käytettäväksi tietoverkoissa katseluyhteyden tai teknisen rajapinnan kautta tietosuojalainsäädännön, julkisuuslain ja tiedonhallintalain edellyttämällä tavalla.

Tietopyyntöpalvelun digitalisoinnin tavoitteena on, että valtaosa tietopyynnöistä tehdään sähköisen asioinnin lomakkeilla, pyyntöjen sisäinen käsittely ja jakelu on pääosin automatisoitu, käytössä on verkkomaksaminen ja suuri osa tietopyyntösuoritteista toimitetaan asiakkaille sähköisesti tietoturvallisella tavalla. Asiakasnäkökulmasta tavoitteena on, että kaikki tietopyynnot käsitellään lainsäädännön edellyttämässä ehdottomissa määrärajoissa. Jäljenteiden digitaalinen toimitustapa otetaan käyttöön kaikissa toimipaikoissa. Tutkijasalipalvelu sopeutetaan fyysisten asiakaskäyntien vähenemiseen.

Aineiston käytettävyyden kehittämisessä keskitytään sekä käsinkirjoitetun että konekirjoitetun tekstin koneelliseen tunnistamiseen. Tämä tapahtuu osana massadigitointia ja takautuvaa digitointia. Tekstintunnistus mahdollistaa tekstin sisältöhaut. Tavoitteena on, että Kansallisarkisto tarjoaa vuosittain yli miljoona sivua automaattisesti tunnistettua käsinkirjoitettua tekstiä tutkijoiden ja kansalaisten käyttöön. Tämä luo täysin uusia tutkimusmahdollisuuksia käsinkirjoitettuun arkistoaineistoon. Suunnitelman toteutuminen edellyttää erillisrahoitusta.

Kansallisarkisto on yksi vuonna 2019 toimintansa käynnistäneen eurooppalaisen READ-COOP – osuuskunnan (European Cooperative Society) perustajajäsenistä. Tämä mahdollistaa täysipainoisen osallistumisen käsinkirjoitetun tekstin tunnistamisteknologian ja siihen kytkeytyvien palveluiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen ensimmäisten toimijoiden joukossa maailmassa.

Sisältötunnistettua tekstiä analysoidaan modernein menetelmin myös metatietojen tuottamisen automatisoimiseksi. Vuoden 2020 aikana valmistuu kansainvälinen arkistokuvailun käsitelmä Recordsin Contexts (RiC). Sen valmistuttua Kansallisarkiston on tarkoitus aloittaa kansallisen arkistokuvailujärjestelmän jatkokehittäminen yhdessä arkistosektorin ja tärkeimpien sidosryhmien kanssa. Uusi arkistokuvailujärjestelmä tukee erityyppisten arkistoaineistojen elinkaaren eri vaiheissa tapahtuvan kuvailun integrointia sekä edistää muistiorganisaatioiden kuvailun yhdenmukaisuutta ja yhteisten palveluiden käyttöönottoa.

Suunnittelukaudella haetaan kumppanuuksia digitaalisten aineistojen uudelleenkäyttöä edistävien verkkosisältöjen tuottamiseen. Tavoitteena on lisätä yhteistyötä Venäjän ja Pohjoismaiden arkistojen kanssa edistämällä keskeisten aineistokokonaisuuksien verkkokäyttöä. Näyttely- ja julkaisuproduktioita toteutetaan ulkopuolisten resurssien tuella.

Massadigitoinnin ulkopuolelle jäävän analogisen viranomaisaineiston vastaanotto merkitsee tietopalvelutehtävien kasvua. Kun analogisessa muodossa vastaanotettavasta aineistosta valtaosa tulee sijoittumaan keskusarkistoon, arvioidaan kasvun olevan Mikkeliissä muita toimipaikkoja suurempaa.

Sisäiset palvelut

Strateginen suunnittelu ja johtaminen

Kansallisarkiston strategia on laadittu vuosille 2016–2020. Strategian uudistaminen tapahtuu alkuvuodesta 2020.

Kansallisarkisto toteuttaa omalla toimialueellaan hallitusohjelmaa, opetus- ja kulttuuriministeriön strategiaa sekä tutkimus- ja korkeakoulupoliittisia linjauksia. Kansallisarkiston tulosoajasta kehitetään opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa sovittujen suuntaviivojen mukaisesti. Tulossopimus opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa uudistuu. Siinä asetetaan tavoitteet ja mittarit vuosille 2020–2023. Kansallisarkisto kehittää omia talouden ja toiminnan seurantajärjestelmiään.

Kansallisarkisto on uudistanut työjärjestyksensä syyskuussa 2018. Johtamisjärjestelmä korostaa yhteistyötä palvelualueiden välillä. Kansallisarkistossa on kolme palvelualueita: tietopalvelut (TIPA), tutkimus- ja asiantuntijapalvelut (TUAS) sekä hallintopalvelut (HAPA). Kansallisarkisto muodostaa yhden tulosalueen, jolla on yhteiset tavoitteet ja hierarkiarajat ylittävä prosessilähtöinen toimintatapa.

Johtamisessa korostetaan arvostusta ja avoimuutta sekä yhdessä tekemistä ja verkottunutta toimintatapaa. Oppiminen on toiminnan keskeinen tavoite. Myös hyvää työilmapiiriä, yhteisöllisyyttä, sisäistä ja ulkoista viestintää, asiakaslähtöisyyttä sekä esimiestoimintaa kehitetään. Toiminnan ympäristövaikutukset otetaan huomioon päätöksenteossa ja viraston arjessa.

Henkilöstö

Suunnittelukauden keskeisenä tavoitteena on Kansallisarkiston henkilöstön ja sen osaamisen uudistaminen sekä oppimisen vahvistaminen. Kansallisarkistossa on syksyllä 2019 50 henkilöä, jotka ovat täyttäneet 60 vuotta. Tämä on lähes 30 prosenttia vakituisesta henkilöstöstä. Henkilöstörakenne muuttuu entistä asiantuntijavaltaisemmaksi, kun suorittavaa työtä automatisoidaan tai ulkoistetaan. Digitaalisten toimintojen osaamisella on keskeinen paino rekrytoinnissa. Analogisten palveluiden turvaamiseen pyritään toimenkuvien monimuotoisuudella. Rekrytointiprosessit sekä osaamisen siirto vaativat erityishuomiota.

Henkilöstökokemusta kehitetään tavoitteena yhdenvertainen, hyvinvoiva ja uudistuva työyhteisö. Varhaisen tuen menettelyitä vahvistetaan. Jatkuva oppiminen on Kansallisarkiston keskeinen tavoite, jolla on myös työhyvinvointia edistävä vaikutus. Tavoite edellyttää oppimisen tuen organisoimista ja resursoimista sekä uudenlaisteknistä tukea. Kansallisarkisto ottaa käyttöön Palkeiden Osaava-palvelun, jossa tavoitejohtamisella kehitetään viraston päämääriä palvelevaa osaamista. Merkittävä osa oppimisesta toteutetaan talon sisäisenä asiantuntemuksen ja osaamisen jakamisena, mutta verkostoilla, valtion (Haus, eOppiva) ja yksityisen sektorin maksullisilla koulutuspalveluilla sekä omaehtoisen oppimisen tuella on myös tärkeä asema työssä. Kansallisarkistossa jokaisella on oikeus ja velvollisuus oppimiseen.

Viestintä

Viestinnässä suunnittelukauden päätavoitteet ovat Kansallisarkiston yleisen tunnettuuden lisääminen, sidosryhmä- ja asiakasviestinnän tukeminen sekä sisäisen viestinnän ja henkilöstön viestintävalmiuksien kehittäminen. Sisäinen viestintä rakentaa yhtenäistä, avointa toimintakulttuuria. Ulkoisen viestinnän tavoitteena on, että Kansallisarkisto on kansalaisille tuttu ja helposti lähestyttävä viranomais- ja luotettava kumppani asiakkaille ja sidosryhmille. Sidosryhmien ja asiakkaiden mielikuvaa Kansallisarkistosta selvitetään. Henkilöstölle tarjotaan suunnittelukaudella viestintäkoulutusta. Uusia sisäisen viestinnän muotoja tuetaan. Intranet ja kotisivut uudistetaan ja niiden nopea palautuminen häiriötilanteista varmistetaan.

Työskentelyn tekninen tuki

Kansallisarkiston ICT-palveluita tuottavat tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden asiantuntijat ja Valtori. Useat nykyiset palvelut ovat räätälöityjä ja vanhentuneita. Osaan ei ole enää saatavissa tukea. Erityisesti omiin palvelimiin ja käyttäjähallintaratkaisuun (Novell) liittyy merkittäviä riskejä, jotka voivat toteutuessaan aiheuttaa katkoksia Kansallisarkiston palvelukykyyn. Riskejä vähennetään ja palvelutasoa parannetaan siirtymällä vaiheittain yhä enemmän Valtorin tuottamien valtionhallinnon yhteisten palveluiden käyttöön (mm. käyttäjähallinta, palvelinratkaisut, Valtti-päätelaitepalvelu sekä kotisivu- ja intranet-ratkaisut). Vahva sähköinen allekirjoitus otetaan käyttöön suunnittelukaudella.

Kansallisarkisto toimii maantieteellisesti hajautettuna. Asiantuntijoiden etätyö on organisaatiossa yleistä. Toimintatapa edellyttää Kansallisarkiston puhelinpalveluiden, etäyhteyksien sekä sähköisten työskentely-ympäristöjen kehittämistä. Digitoinnin hajauttaminen Kansallisarkiston toimipaikkoihin edellyttää tietoliikenneyhteyksien parantamista.

Toimitilat

Kansallisarkiston toimitilakustannukset vastasivat vuonna 2018 yli 37 prosenttia Kansallisarkistolle myönnetyistä toimintamenomäärärahoista. Kansallisarkisto on pitkälti sidottu nykyiseen toimitilakantaansa johtuen rakennuksissa säilytettävistä arkistoaineistoista. Mikkelissä sijaitseva Keskusarkisto otettiin käyttöön 1.2.2018. Tavoitteena on, että arkistotiloja ei enää rakenneta paperiaineistojen säilytyskapasiteetin kasvattamiseksi. Tavoitteen toteutuminen riippuu massadigitoinnin resursoinnista. Toimistotiloissa Kansallisarkisto tavoittelee tilankäytön tehostumista muun muassa yllä kuvatulla hajautetulla digitoinnilla. Yhteiskäyttömahdollisuuksia muiden toimijoiden kanssa selvitetään.

Aineistoturvallisuuden varmistaminen on Kansallisarkiston lakisääteinen tehtävä ja prioriteetti. Vuokranantajan toteuttamia remontteja on käynnissä tai suunnitteilla lähes kaikissa Kansallisarkiston toimipisteissä. Kansallisarkistossa on käynnissä toimitilapäällikön rekrytointi. Toimitilapäällikön tehtävänä on vahvistaa kokonaiskuvaa ja koordinaatiota Kansallisarkiston toimitilojen ylläpidossa, käytössä ja kehittämisessä. Sisäilmatyötä jatketaan yhteistyössä henkilöstön ja työterveyshuollon kanssa. Tilojen puhtauteen ja siisteyteen kiinnitetään erityishuomiota terveys-, viihtyvyys- ja paloturvallisuussyistä.

Vuosina 2018–2019 Kansallisarkiston Rauhankadun (Helsinki) ns. uuden puolen (rv. 1972) rakennukseen toteutettiin laaja vesikatto- ja julkisivuremontti. Remontista aiheutui merkittävää haittaa henkilöstön työskentelyolosuhteille ja hyvinvoinnille. Urakan ulkopuolelle jäivät pääsisäänkäynnin porrasalue ja sisäänkäynti, joiden korjaaminen aloitetaan vuonna 2020. Senaatti-kiinteistöt suunnittelee myös vanhan, vuonna 1890 valmistuneen osan julkisivuremonttia. Tämä uudistus sijoittuu suunnittelukauden lopulle ja on todennäköisesti vuokravaikutteinen. Työstä tulee aiheutumaan merkittävää häiriötä toiminnalle. Rauhankadun toimitilat ovat toiminnallisesti vanhentuneet. Ne eivät täytä kaikkia palo-, vesi- ja henkilöturvallisuudelle erityistiloissa asetettavia vaatimuksia. Eri-tyissuojattavien aineistojen tilat puuttuvat. Toimistotilat eivät myöskään ole tilankäytöllisesti tehokkaita tai nykyisiä työskentelytapoja tukevia. Suunnittelukaudella ajankohtaiseksi tulee monia

vähittäisiä parannustoimia tai vaihtoehtoisesti perusparannussuunnittelun aloittaminen. Kiireellisiä toimia ovat lukituksen ja teknisen valvonnan kehittäminen sekä saavutettavuuden parantaminen rakentamalla asiakastiloihin hissiyhteys. Edellä mainitut toimet ovat vuokravaikutteisia ja edellyttävät lisärahoitusta.

Turvallisuus

Toimitila-, aineisto- ja henkilöturvallisuuden kehittäminen on Kansallisarkiston keskeinen tavoite suunnittelukaudella. Vuonna 2019 toteutetussa kaikki toimipaikat kattaneessa turvallisuuskartoituksessa havaittiin merkittäviä turvallisuuspuutteita lähes kaikissa toimipaikoissa. Tarpeet ovat Kansallisarkiston toimintamenoihin suhteutettuna niin suuria (alustavan arvion mukaan 1,14 M€), että niistä vain osa voidaan toteuttaa normaalin toimintamenorahoituksen puitteissa. Turvallisuutta kehitetään erityisesti lukitusta ja teknistä valvontaa kehittämällä. Järjestelmien häiriönsietokykyä (esim. sähkökatko) vahvistetaan. Myös rakenteellisia parannuksia toteutetaan.

Aineistologistiikan ja tilanhallinnan kehittämisessä varmistetaan erityissuojattavien aineistojen tilaus-, käsittely- ja säilytysketjun turvallisuus. Erityissuojattaviin aineistoihin liittyvät tarpeet otetaan alusta saakka huomioon aineistojen vastaanotossa ja sijoittamisessa sekä muussa käsittelyssä. Erityisaineistoja myös digitoidaan erityisesti niiden käyttöturvallisuuden varmistamiseksi.

Olennainen osa Kansallisarkiston turvallisuuden kehittämistä on henkilöstön ja asiakkaiden yleisen turvallisuustietoisuuden lisääminen ja turvallisuuskulttuurin vahvistaminen. Se tapahtuu turvallisuuskoulutuksen avulla sekä prosesseja kehittämällä. Turvallisuuden kehittäminen koskee myös tietoturvallisuutta, jota kehitetään aktiivisesti muun muassa valtionhallinnon harjoituksiin osallistamalla ja teknisiä järjestelmiä uusimalla.

Talouspalvelut

Talouspalveluita hoidetaan ja kehitetään yhteistyössä valtiovarainministeriön, Valtiokonttorin sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeiden kanssa valtion yleisten linjausten mukaisesti.

Toiminnan ja talouden seuranta, ennustamista sekä analysointia kehitetään. Seurantakohteita uudistetaan toimintälähtöisesti, mikä tarkoittaa talouden ja toiminnan seuranta ja parantaa budjetoiminnan ja ennustamisen tarkkuutta. Tämä luo samalla pohjaa johdon raportoinnin työkalujen käyttöönottamiselle.

Hankinta-prosessia kehitetään kokonaisvaltaisesti, niin Kansallisarkiston sisällä kuin sidosryhmien kanssa (mm. Hansel, Valtiokonttori ja Palkeet). Vuoden 2020 alusta otetaan käyttöön Handi-järjestelmä tilausten ja laskujen käsittelyyn. Handissa tilausten tekeminen ja menotositteiden käsittely uudelleenorganisoidaan ja sopimusten hallintaa sekä hankintojen suunnittelua ja koordinoitua kehitetään.

Kansallisarkiston laskutusprosessia kehitetään tavoitteena myyntilaskujen käsittelyn tehostaminen ja automaation lisääminen. Käteismaksamisesta ja laskutuksesta on tarkoituksena siirtyä kortti- ja verkkopohjaiseen maksamiseen.

Voimavarat

Kansallisarkiston voimavarat ovat nykyisellään sen tehtäviin ja kehittämistarpeisiin nähden riittämättömät. Valtiovarainministeriö ehdottaa valtion talousarvioesityksessään Kansallisarkiston rahoitukseen 1,5 miljoonan euron tasokorotusta vuodelle 2019. Kansallisarkisto on lisäksi ehdottanut 1 miljoonan euron lisämäärärahaa kuluvalle vuodelle käytettyjen siirtyvien määrärahojen palauttamiseksi. Nämä korotukset yhdessä mahdollistavat toteutuessaan Kansallisarkiston toiminnan sen nykyisessä laajuudessaan ilman vuotuista erillisrahoitusta perustoimintaan. Kuitenkin Kansallisarkiston toiminnan välttämättömät kehitystarpeet edellyttävät jatkossakin erillisrahoitusta. (ks. Kansallisarkiston ehdotus Rinteen hallituksen kolmanteen lisätalousarvioon 30.8.2019, KA/4607/00.01.00/2019)

Kansallisarkiston taloutta arvioitaessa on otettava huomioon, että sen aineistomäärät ja niihin liittyvät tehtävät lisääntyvät jatkuvasti. Aineistojen siirtyminen Kansallisarkistolle tuo säästöjä viranomaisille, mutta lisää Kansallisarkiston kuluja. Kansallisarkiston nykyinen rahoitustaso on tästä huolimatta 1,5%:n vuotuisella kustannustason nousulla laskettuna 7,8 miljoonaa euroa alhaisempi, kuin vuonna 2010. Samalle rahoitustasolle pääseminen edellyttäisi 45% korotusta perustoiminnan rahoitukseen (ks. liite *Kuvaajat*).

Kansallisarkisto tarvitsee erillisrahoitusta erityisesti turvallisuuden nostamiseen perustoiminnan edellyttämälle tasolle. Kriittisiä turvallisuuspuutteita on listattu turvallisuusselvityksessä alustavasti 1,14 miljoonan euron edestä. Kiireellistä on muun muassa sähkönjakelun keskeytysten sietokyvyn kehittäminen.

ICT-turvallisuuden ja käytettävyyden taso edellyttää kiireellisiä lisäpanostuksia. Käytössä on useita järjestelmiä, joiden tuki on päättynyt tai päättymässä tai jotka ovat muuten vanhentuneita. Erityisen riskin muodostavat Kansallisarkiston omassa hallinnassa olevat, vanhentuneet palvelimet, joiden ylläpito on osoittautunut erittäin riskialttiiksi. Asian korjaaminen vaatii sekä välittömiä toimia Kansallisarkiston palvelintilan toiminnallisen turvallisuuden parantamiseksi että palvelimien siirtämisen Valtorin tai CSC:n konesalipalveluksi. Siirron kertakustannus on suuruusluokaltaan 100 000 euroa, minkä lisäksi aiheutuu vuotuinen 200 000 euron palvelumaksu. Tavoitteena on myös muun muassa Valtorin Valtti-päätelaitepalveluun siirtyminen (n. 200 000 euron kertainvestointi + vuotuinen menolisäys) sekä kotisivu- ja Intranet-palveluiden uudistaminen ja turvallisuuden varmistaminen (yht. n. 100 000 euron kertainvestointi + vuotuisen kustannuksen kasvaminen n. 50 000 eurolla). Tavoitteena on myös Valtorin mobiililaitepalveluun siirtyminen. Muutos mahdollistaisi myös eKieku-työajanhallintajärjestelmän tehokkaan käytön.

Digitalisaatiossa lisärahoitusta tarvitaan muun muassa tekstintunnistuksen mahdollisuuksien hyödyntämiseen (haettu 405 000 €) sekä SAPA-työhön (saatu avustus 490 000 euroa vuosille 2019 ja 2020). SAPA-palvelun ylläpitovastuut ovat auki. Kansallisarkiston mahdolliset vastuut edellyttävät rahoituksen. Saamelaisarkiston aineiston digitointi ja AHAA-palvelun kehittäminen riippuvat erillisrahoituksesta.

Kansallisarkiston vetämät tutkimushankkeet toteutetaan erillisrahoituksella. Parhailaan on käynnissä esiselvitys ja varsinaisen tutkimusprojektin suunnittelu Stalinin vainojen vaikutuksista suomalaisiin.

Konservoinnin henkilöstöresurssi on supistunut 15:sta (2007) vuodelle 2020 ennakoituun 3,2:een henkilötyövuoteen. Sen palauttaminen Kansallisarkiston nykyisten toimintamäärärahojen puitteissa kestäväälle tasolle on vaikeaa. Riittävä konservointiresurssi on välttämätön, jotta Kansallisarkisto voi varmistaa lakisääteisen tehtävänsä kansallisesti ainutlaatuisen asiakirja-aineiston säilyttämisessä.

Sisäisten palveluiden osalta suunnittelukauden tavoitteena on, että Kansallisarkisto pystyy valtion konserniajattelun mukaisesti ja yllä kuvatusti hyödyntämään valtionhallinnon yhteisiä tukipalveluita (Palkeet, Valtori, Senaatti, Valtiokonttori, Hansel, Haus) entistä laajemmin. Kansallisarkisto on viimeisen puolentoista vuoden aikana kirinyt valtion virastojen yleistä palvelutasoa, mutta kehitettävää on edelleen runsaasti. Valtion yhteisiin palveluihin siirtymisestä aiheutuu kustannuksia, joiden kattaminen on yksi suunnittelukauden haasteista. Esimerkiksi johdon tietojärjestelmällä (n. 100 000 €) voitaisiin parantaa Kansallisarkiston johtamista. Myös edellä mainitut toimitilapuuotteet, kuten esteettömyysinvestoinnit ylittävät Kansallisarkiston taloudellisen kantokyvyn.

Kansallisarkisto pyrkii hyödyntämään runsasta eläköitymistä (n. 10 henk/a) toimintaresurssien uudelleen ohjaamisessa. Kiinteistökustannusten ja palkkakustannusten noustessa perustoiminnan henkilötyövuodet jatkavat laskua, ellei perustoiminnan rahoitus käänny kasvuun. Vuonna 2019 kustannustason nousu vastaa kuutta henkilötyövuotta. Lisäksi poistuva henkilöstö on matalapalkkaista ja rekrytointitarve painottuu asiantuntijatasolle. Näin ollen kestävä rekrytointitaso rahoituksen pysyessä vakiona on noin yksi henkilö kolmea eläköitynyttä henkilöä kohden. Analogisten aineistojen vain lievästi vähentyneestä käytöstä seuraa, että analogisten aineistojen tietopalveluresurseista ei digitalisaation nykyvaiheessa voida säästää merkittävästi. Näitä henkilöstöresursseja pyritään kuitenkin käyttämään entistä tehokkaammin digitalisaatiokehitystä tukevissa tehtävissä. Toimipaikkojen tutkijasalipalveluita tarkastellaan suunnittelukaudella entistä kriittisemmin.

Keskeistä Kansallisarkiston voimavarojen kehityksen suhteen on Kansallisarkistolle tiedonhallintalain täytäntöönpanossa, uuden arkistolain säätämisessä, sähköisen säilyttämisen ja arkistoinnin kehittämistyössä sekä tietopolitiikkatyössä määrittyvä asema ja tehtävät. Näihin liittyvillä muutoksilla voi olla voimakas vaikutus Kansallisarkiston voimavaratarpeisiin.

5 TALOUSSUUNNITELMA

KANSALLISARKISTON TOIMINNAN JA TALOUDEN SUUNNITELMA 2021 – 2024					
MENOKEHYKSET					
Toimintamenumääräraha momentti 294002					
	TAE 2020	TTS 2021	TTS 2022	TTS 2023	TTS 2024
Menot (1000 eur)					
¹ Henkilöstökustannukset	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
² Massadigitoinnin henkilöstökustannukset	1 200	1 500	2 000	2 000	3 000
³ Kiinteistömenot	7 625	7 759	7 896	8 034	8 175
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	300				
Vuokrat	6 900				
Palvelujen ostot	425				
Toimintamenot					
⁴ ICT-ylläpito	900	975	1 142	1 200	1 255
⁵ Digitaaliarkiston ylläpito CSC:llä	300	315	63	66	69
⁶ AHAA-järjestelmän ylläpito CSC:llä	35	37	39	41	43
AHAA-järjestelmän kehittäminen CSC:llä	61	65	79	84	89
⁷ Massadigitointi	300	1 000	500	500	1 000
Palvelujen ostot (sis. matkustus)	1 162	1 174	1 185	1 197	1 209
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	165	167	168	170	172
Vuokrat (koneet ja laitteet)	25	25	26	26	26
⁸ Muut toimintamenot yhteensä	1 352	1 366	1 379	1 393	1 407
⁹ Turvallisuusinvestoinnit	50	50	50	50	50
¹⁰ Liiketoimintamalli ja takautuva digitointi	80	300	600	600	600
Oppiminen	80	80	80	80	80
¹¹ Substanssitoiminnan ketterä kehittämien	100	105	110	116	122
¹² ICT-kehittäminen	80	250	100	105	110
¹³ Johdon tietojärjestelmä	100	0	0	0	0
Kehittäminen yhteensä	490	785	940	951	962
Toimintamenojen bruttomenot	21 263	22 802	23 038	23 269	24 999
¹⁴ Kokonaistuloarvio	800	1 200	1 800	1 800	1 800
Toimintamenojen nettomenot	20 463	21 602	21 238	21 469	23 199
TAE-HE 2020 (nettomenot)	19 566	19 411	18 956	18 901	
Nettomenojen ja rahoituksen erotus	897	2 191	2 282	2 568	

Erillismomenteilta rahoitettavat:					
⁹ Turvallisuuden varmistaminen	300	300	300	100	100
¹⁵ Omista palvelimista luopuminen	300	200	200	200	200
¹⁶ SAPA-palvelun kehittäminen ja ylläpito	400	400	200	200	200
¹⁷ Käsinkirjoitetun tekstin sisällöntunnistus	405	405	405	405	405
¹⁸ Saamelaisarkiston digitointi	225	225	225	0	0
¹⁹ AHAA-palvelun tarjoaminen yksityisille arkistoille	100	100	105	105	105
²⁰ AHAA kehittäminen muuttuvassa toimintaympäristössä	100	100	100	100	100
²¹ Digitaaliarkiston aineistojen migrointi/siirto SAPAan ja PAS	140	0	0	0	0
²² Venäjältä hankittavat asiakirjakopiot	100	100	100	100	100
²³ Stalinin vainot -hake	-	-	-	-	-
²⁴ Time Machine -täysjäsenyys	12	0	0	0	0
²⁵ Sotasammon ylläpitoonotto Kansallisarkistoon	0	240	252	264	278
²⁶ Astia kehittäminen	145	150	150	150	150
Erillismomenteilta haettavat määrärahat yhteensä:	2 227	2 220	2 037	1 624	1 638

Selitteet

- Sisältää toimintamäärärahoilla rahoitettavan henkilöstön lukuun ottamatta massadigitoinnin henkilöstöä
- Laskettu 2020 1,5 M€ massadigitointirahoituksen sekä 2021-2023 2,5 M€ ja 2024 4 M€ rahoituksen mukaisesti
- Kiinteistömenoissa huomioitu arvioitu 1,5% vuotuinen kustannustason nousu sekä Rauhankadun esteettömyyden toteuttaminen. Vuokramenoissa (Senaatti-kiinteistöt) on huomioitu omakustannusperiaatteen toteutumisen vaikutukset (431 teur).
- ICT-menoissa lisäykset johtuvat Valtorin palvelumaksujen lisäyksistä ja toiminnan kehittämistyöstä (mm. Valtti-ratkaisu). Tietojärjestelmien osalta, kustannusarviot sisältävät ylläpidon ja kehittämisen kustannukset vuositasolla.
- Digitaaliarkiston ylläpitokustannukset muuttuvat 2021-2022, sillä oletuksella, että arkistokappaleet ja käyttökappaleet takautuvasta digitoinnista saadaan siirrettyä SAPAan ja PAS:iin. Samalla Digitaaliarkiston oma asiakaskäyttöliittymä korvautuu Astialla.
- AHAA-järjestelmän ylläpidon kustannukset tarkennetaan vuosittain.
- Massadigitoinnin kustannukset eivät sisällä massadigitoitun aineiston säilyttämiskustannuksia PAS-palvelussa tai SAPA-palvelussa, vaan näistä kuluista vastaa OKM. Massadigitoitun aineiston säilytyskustannukset eivät sisälly SAPA-kuluihin.
- Muut menot sisältävät lähinnä palvelujen ostoja (siivous, vartiointi, talous- ja henkilöstöhallinto), perustoiminnan korvaavia laitehankintoja ja muita toiminnan jatkuvia käyttömenoja.
- Turvallisuusinvestointeja on myös erillisrahoitettavissa menoissa. Investointien kokonaismäärä perustuu turvallisuuskartoituksessa havaittuihin 1,14 M€ tarpeisiin.

- 10 Liiketoimintamalli ja takautuva digitointi vaatii toiminnan alussa ja laajentumisvaiheessa välinehankintoja. Pääosa kuluista on kuitenkin henkilöstökuluja. Liiketoimintamallin tulot on sisällytetty kohtaan "kokonaistuloarvio". Esim. vuosien 2022-2024 600 000 euron kulu vastaa 1 miljoonaa euron tulo.
- 11 Vuosittainen substanssitoiminnan kehittämiseen varattava rahasumma. Mahdollistaa joustavamman kehittämisen ja nopeamman reagoinnin ennakoimattomiin muutoksiin.
- 12 Vuoden 2020 ICT-kehittämiskustannukset aiheutuvat etänevotteluratkaisun käyttöönotosta ja Valtti-käyttöönottoon valmistautumisesta; 2021 vuorossa on varsinainen Valtti-käyttöönotto ja kotisivu-uudistus; vuonna 2022 Valtorin mobiililaittepalveluun siirtyminen
- 13 Johdon tietojärjestelmästä aiheutuu myös vuotuinen kustannus. Näitä kustannuksia ei ole huomioitu, koska järjestelmä tehostaa toimintaa.
- 14 Kokonaistuloarvio on tehty varovaisuusperiaatetta noudattaen.
- 15 Kansallisarkisto luopuu omista palvelimistaan valtion konesalistrategian mukaisesti. Muutoksesta seuraa merkittävä ja pysyvä kustannustason nousu.
- 16 Kansallisarkiston osuus SAPA kehittämiseen, käyttöönottoon ja ylläpitoon liittyen. Vuosien 2019-2020 rahoituksesta on OKM:n rahoituspäätös (OKM/9/524/2019). Luvut eivät sisällä CSC:n SAPAn kehittämisen kuluja, ylläpitokustannuksista eivätkä säilyttämisen kustannukset SAPA-säilytyksessä sekä PAS-säilytyksessä.
- 17 Käsinkirjoitetun tekstin sisällöntunnistuspalvelun ostaminen READ-COOP –osuuskunnalta.
- 18 Saamelaisarkiston digitoinnin kokonaiskustannus: Digitoidaan koko Saamelaisarkiston aineisto, 270 hm.
- 19 AHAA-palvelun tarjoaminen yksityisille arkistoille nykyisen käytännön mukaisesti.
- 20 Ahaa-järjestelmän kehittäminen kansalliseksi metatietopalveluksi edellyttää erillisrahoitusta
- 21 Digitaaliarkiston SAPA-migraation tekninen toteutus, jossa muodostetaan Digitaaliarkiston aineistosta tarvittavat aineistopaketit ja tehdään tarvittavat formaattimigraatiot ennen aineiston siirtoa KP-PAS-palveluun. Rahoituksen olisi hyvä olla mahdollisesti vuodelle 2021 siirtyvää johtuen aikatauluvarmuudesta.
- 22 Venäjältä hankittavien Suomea koskevien asiakirjojen jäljenteiden hankintakustannukset, joita Stalin-selvityksen tarpeet nostavat.
- 23 Stalinin vainot -hake; rahoitustarpeen suuruus esitetään myöhemmin
- 24 Time Machine -täysjäsenyys; Kansallisarkisto vastaa vuotuisesta jäsenmaksusta
- 25 Kansallisarkisto ottaa nykyisin Aalto yliopiston ylläpidossa olevan Sotasamporatkaisun omaan ylläpitoonsa. Asiasta on käyty alustavia keskusteluja Aalto yliopiston kanssa.
- 26 Astiaa kehitetään vastaamaan muuttuvia tutkimuksen tarpeita (sisältötunnistetut tekstit yms.). Kyseessä on osaltaan Kansallisarkiston asiakkaille suunniteltujen verkkopalveluiden kokonaisuudistus.

LIITTEET

